

Literatura *non-fiction*

Czytanie Kapuścińskiego
po Domosławskim

NR 3074

Beata Nowacka, Zygmunt Ziątek

Literatura *non-fiction*
Czytanie Kapuścińskiego
po Domosławskim

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2013

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
Marek Piechota

Recenzent
Elżbieta Kiślak

Publikacja – po wyczerpaniu nakładu – dostępna będzie w wersji internetowej:

Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

Spis treści

Słowo wstępne (<i>Beata Nowacka i Zygmunt Ziątek</i>)	7
<i>Biografia pisarza i Kapuściński non-fiction</i> (<i>Zygmunt Ziątek</i>)	9
Pisarz w świecie mediów (<i>Beata Nowacka</i>)	29
Wokół <i>Cesarza</i> (<i>Beata Nowacka</i>)	41
Ryszard Kapuściński wobec roli korespondenta wojennego (<i>Zygmunt Ziątek</i>)	67
Nota bibliograficzna	83
Bibliografia (wybór)	85
Summary	89
Sommario	90

Słowo wstępne

Kapuściński non-fiction to demaskatorska biografia autorstwa Artura Domosławskiego (Warszawa, „Świat Książki”, 2010), która spowodowała trudne do naprawienia szkody w społecznym wizerunku Ryszarda Kapuścińskiego. Wiemy, że nie wszyscy to zdanie podzielają, widząc rozmaite zalety a to samej książki, a to niezwykle szerokiej i burzliwej debaty przez nią sprowokowanej, podczas której poruszono wiele ważnych problemów. Uważamy, że się mylą. Żadne atrakcje czytelnicze biografii, żadne – faktyczne czy rzekome – efekty dyskusji nie usprawiedliwiają bowiem kosztów, jakimi zostały opłacone. Nie usprawiedliwiają wybiórczego, tendencyjnego używania wiedzy o życiu pisarza ani – świadomego czy mimowolnego – braku umiejętności czytania reportażu literackiego, manipulowania tekstami i cytatami.

Półtora roku przed Domosławskim wydaliśmy pierwszą biografię twórcy *Cesarza* (*Ryszard Kapuściński. Biografia pisarza*. Kraków, Znak, 2008), która, choć zdobyła sobie znaczne grono czytelników, nie może oczywiście równać się z marketingowym sukcesem „Kapuścińskiego bez fikcji”. W niniejszej publikacji nie chcemy polemizować z jego autorem. Mając jednak pewną wiedzę o życiu i twórczości Kapuścińskiego, staramy się unaoczniać i prostować oczywiste błędy, przeinaczenia i manipulacje, których nie brakuje

w słynnej biografii. Czynimy to raczej przy okazji kolejnych prac związanych z piarstwem polskiego reportera niż z niezaspokojonej pasji polemicznej. Po prostu okazało się, że teraz, podejmując jakieś zagadnienie dotyczące twórczości Kapuścińskiego, trzeba najpierw uporać się z tym, co w danej kwestii zafałszował i upowszechnił Domosławski. Już nie wystarczy czytać wobec zastanej wiedzy, tzw. stanu badań, teraz trzeba jeszcze czytać „po Domosławskim”.

Nie planowaliśmy tej książeczki. Jak łatwo stwierdzić po lekturze noty bibliograficznej, narodziła się ona samoistnie – z prac pisanych niezależnie przez oboje autorów – i najprawdopodobniej będzie miała swoje kontynuacje. Bardzo liczymy na to, że zostaną one podjęte przez kolejnych czytelników i interpretatorów spuścizny Kapuścińskiego.

Beata Nowacka i Zygmunt Ziątek

Non-fiction literature
Reading Kapuściński after Domosławski

Summary

The book is a collection of four articles in which the authors of the first artistic biography of Ryszard Kapuściński deal with the main accusations brought against the writer by Artur Domosławski in *Kapuściński non-fiction*, a book widely discussed in 2010. They oppose the accusation of creating a myth, and his own legend, as well as confabulations and opportunism in an objective and justified way, showing a selected and tendentious usage of the author's life knowledge, the lack of comprehension of a literary reportage, manipulation with texts and quotations, as well as numerous factual and technical mistakes made by Domosławski. The book provides all who care about an individual and unprejudiced communing with Kapuściński's texts with arguments, and may be useful particularly when shaping an appropriate attitude towards them in a school or university.

Letteratura *non-fiction* Leggere Kapuściński dopo Domosławski

Sommario

Il volume raccoglie quattro saggi in cui gli autori della prima biografia letteraria di Ryszard Kapuściński entrano in polemica contro le accuse mosse sulle pagine di *Kapuściński non-fiction*, pubblicato e ampiamente discusso nel 2010 (edizione italiana: *La vera vita di Kapuściński: reporter o narratore?* Artur Domosławski, 2012). Con un'esposizione fattuale e ben argomentata dimostrano falsi la presunta narrazione mitica dell'autore, la creazione della propria leggenda, l'idealizzazione dei fatti e l'opportunismo; denunciano una tendenziosa e selettiva manipolazione di dati, testi e citazioni, una netta incomprensione delle regole del reportage letterario e numerosi errori fattografici che mettono in dubbio l'abilità nel mestiere di Domosławski. Il volume propone a tutti coloro che intendono avvicinarsi ai testi di Kapuściński un vero e proprio saggio argomentativo. È un libro che aiuta a capire meglio l'opera dell'autore, incoraggia a leggerla in maniera autonoma e spregiudicata, cosciente e ragionata, sia a livello scolastico sia a livello universitario.

Redaktor: Barbara Jagoda
Komputerowe opracowanie okładki: Małgorzata Pleśniar
Redaktor techniczny: Barbara Arenhövel
Łamanie: Bogusław Chruściński

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2200-1

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 5,75. Ark. wyd. 4,5.
Papier objętościowy 70 g   Cena 14 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław